

Bibliotekshögskolan Specialarbete 1978 : 61 f

BÖCKER OM ALKOHOL, NARKOTIKA,
LÄKEMEDEL OCH SNIFFNINGSMEDEL

En kommenterad litteraturförteckning

BERIT FORS

INNEHÅLL

INLEDNING	1
BRUK OCH MISSBRUK AV BEROENDEFRAMKALLANDE MEDEL: ALLMÄNT	2
ALKOHOL	6
MELLANÖL	19
NARKOTIKA	21
LÄKEMEDEL	31
SNIFFNINGSMEDEL	32
PERIODICA	34
UPPHOVSMANNAREGISTER	36
TITELREGISTER	38

INLEDNING

Förteckningen omfattar 120 böcker på svenska om alkohol, narkotika, läkemedel och snifningsmedel utkomna under perioden 1970-1977. För att få fram böckerna har jag sökt i Svensk bokförteckning, årskatalogerna för åren 1970-1976, och månadslistorna för 1977. Jag har också gått igenom Bibliotekstjänsts sambindningslistor för 1977.

I Svensk bokförteckning har jag främst sökt under avdelningarna Ohi, V och Vd, men jag har också undersökt avdelningarna E, Ohf och Pm.

När det gäller klassificeringen av böckerna har jag i de flesta fall använt samma signum som Svensk bokförteckning. Vid genomgång av ett par folkbiblioteks bestånd, fann jag att de ofta klassificerade böckerna under Vl där Svensk bokförteckning använde Ohi eller V.

Jag har också använt biblioteket vid CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning), Karlavägen 117, 115 22 Stockholm. Där har jag funnit böcker som jag inte kunnat få fram i Svensk bokförteckning.

Detta urval är inte kritiskt, utan så gott som samtliga böcker, som jag funnit i Svensk bokförteckning är medtagna. Ett undantag är läroböcker för grundskolan. Huvuddelen av böckerna behandlar bruk och missbruk av beroendeframkallande medel, men några böcker om alkoholpolitik, trafiknykterhet, nykterhetsvårdslagstiftning och om olika vårdformer finns med.

Böcker om mellanöl är medtagna. Debatten om mellanölet fortsätter ju även efter förbudet, och dessutom behandlar dessa böcker ofta ungdomens alkoholproblem.

I denna förteckning är böckerna uppställda efter det beroendeframkallande medel som boken handlar om. Första avdelningen består av böcker om bruk och missbruk i allmänhet, och av böcker som behandlar flera sorters missbruk.

Kommentarerna till böckerna är inte kritiska, därtill är min kunskap i ämnet för liten. Jag har emellertid försökt att informera om böckernas innehåll. Några av verken är inte kommenterade, det gäller främst akademiska avhandlingar, rapporter från symposier och seminarier samt några nyutkomna böcker.

En förteckning finns över periodiska skrifter. Uppgifterna om tidskrifterna har jag hämtat ur Svensk tidskriftsförteckning 1976-77. Specialarbetet avslutas med ett upphovsmanregister och ett titelregister.

Förteckningen är tänkt att kunna användas av folkbiblioteken som ett hjälpmedel i upplysningsarbetet.

- Ohi Blomdahl, Ulf : Drogfri gård : en analys av bruket av beroendeframkallande medel på ungdoms- och fritidsgårdar : förslag till åtgärder / av Ulf Blomdahl, Per Kågeson. - 2., reviderade uppl. - Täby, 1975. - 86 s. - (Fritidsforum ; 1)

Bokens första del förklarar varför gårdarna måste vara drogfria. Med droger menar författaren allt från öl och hasch till tyngre narkotika. Ur medicinsk synpunkt skiljer de sig från varandra, men inte ur social, eftersom samtliga droger är passiviserande. Andra delen i boken beskriver hur gårdarna, i samarbete med andra kommunala myndigheter, kan fatta beslut om drogfria gårdar, och hur det kan genomföras. Tredje delen beskriver stödåtgärder för drogmissbrukare, där författaren säger att behandlingen med vissa undantag bör vara frivillig. Sista delen behandlar drogmissbrukets orsaker: samhällsstrukturen (arbetsplatsmiljön, utslagningen, klasskillnader m.m.). Förhållanden som hos en del leder till drogberoende, hos andra till kamp mot missförhållandena.

Litteraturlistan tar upp böcker, tidskriftsartiklar om drogmissbruk, behandlingsformer och allmän litteratur om social- och fritidspolitik, samtliga på svenska. Boken vänder sig till fritids- och socialarbetare, till förtroendevalda i fritids-, social- och kultur nämnder.

- Ohi Bruk och missbruk : en bok om alkohol, narkotika, sömnmedel, lugnande medel och sniffningspreparat / redigerad av Kjell E. Johanson. - Stockholm, 1974. - 171 s. - (Publica)

Boken inleds med ett kapitel om bruk och missbruk av beroendeframkallande medel. När det gäller orsakerna till missbruk framhåller författaren sambandet mellan människa, medel och miljö, och varnar för förenklingsriskerna, t.ex. att bruket av hasch alltid är en inkörsport till tyngre narkotika. Därefter beskrivs medlen och dess verkningar i var sitt avsnitt. Boken redogör också för sambandet mellan samhällets och den sociala vårdens utveckling. Frivillighet och tvång inom socialvården diskuteras.

Litteraturförteckning över använd litteratur finns efter varje kapitel. Boken vänder sig till deltagare i studiecirklar, fältarbetare, skolpersonal, ungdoms- och fritidsledare.

- Ohi Brändefors, Jan-Ove : De utstötta : aktuella sociala problem : alkohol och narkotika, kriminalitet, kriminalvård / Jan-Ove Brändefors, Ulf Lundberg, Vilgot Oscarsson. - Lund, 1976. - 95 s. : ill. - (Moment ; 6. Socialkunskap)

I boken diskuteras varför en del människor blir utstötta,

och vad som är avvikande och normalt beteende. Den redogör för olika förklaringar till missbruk av alkohol och narkotika, och för olika vårdformer. De två sista kapitlen behandlar brottsligheten och fängelsevården. Bokens löpande text finns på högersidorna, på vänstersidorna återges debattinlägg i tidningar och illustrationer. Den vänder sig till studeranden i gymnasieskolan, vuxenutbildningen och bildningsförbunden.

Ohf Edin, Erik : Det finns ett hopp : glädjens budskap för alkoholister, narkomaner och alla olyckliga. - Stockholm, 1973. - 103 s. : ill. - (Gummesons kursiv)

Författaren, pastor inom Pingstkyrkan och själv f.d. alkoholist, arbetar sedan många år bland utslagna människor i Stockholm. Han berättar om verksamheten på Nalen, som nu fungerar som alkoholpoliklinik och värmestuga, och om Strandgården, ett hem för missbrukare. I boken berättar också några f.d. missbrukare hur de räddades från missbruket genom tron på Gud. Enligt Erik Edin är "evangeliet om Jesus" det effektivaste medlet mot missbruk. Han talar också om samhällets maktlöshet när det gäller bekämpandet av missbruket.

Ohf Jenner, Håkan : Rapport från ett terapeutiskt samhälle / Håkan Jenner, Ann Eriksson, Agneta Iwanson. - Stockholm, 1977. - 178 s.

I denna bok redogör tre psykologer för resultaten av en utvärdering av verksamheten vid Hindbyhemmet, ett terapeutiskt samhälle för missbrukare. Vistelsen på hemmet är frivillig. De som tas emot där blir medlemmar i en "miljö-terapeutisk gemenskap", vilket bl.a. betyder medbestämmande och medansvar för alla. Missbruket betraktas inte som en sjukdom utan som en reaktion på en mycket problematisk livssituation. Undersökarna har sökt få svar på frågan: "Vilka effekter har behandlingen på Hindby, för vilka personer, under vilka förhållanden?"

Ohf Johansson, Kjell E. : Gemenskap eller social utstötning : en bok om alkohol, narkotika, attityder, förväntningar och miljöförhållanden / Kjell E. Johansson, med bidrag av Ulla Bertling... . - Staffanstorp, 1971. - 123 s. - (BOC-serien)

Författaren säger att missbruk av beroendeframkallande medel är ett symptom på ett icke funktionsdugligt samhälle, och att det är människornas behov som skall forma samhället, inte tvärtom. Han ger konkreta förslag till en förbättring av miljön och till en ökad aktivitet och gemenskap, främst inom barnens och ungdomens fritidsmiljö. Alkoholreklamen och mellanölsproblemet på ungdomsgårdarna behandlas. Ulla Bertling redogör för olika syn-

sätt på avvikande beteende. Boken avslutas med en beskrivning av olika sorters narkotika och deras verkningar.

Ohl Johansson, Per-Olof : 24 timmar i Fittja. - Stockholm, 1976. - 96 s. : ill. - (Socialpolitisk debatt ; 1976:1)

I två bostadsområden i Botkyrka bedriver Verdandi ett försöksprojekt med rehabiliteringsverksamhet för personer med alkohol- och narkotikaproblem, det s.k. "Botkyrkaprojektet". P-O Johansson tillbragte några månader med Botkyrkagruppen och rapporterar i denna skrift om verksamheten, som bl.a. består av hembesök, kurser, terapiesor.

Ohl Medmänniskor : ett socialpolitiskt studiematerial i alkohol- och narkotikafrågan / Bengt Hedenström... - Stockholm, 1974. - 92 s. : ill.

Boken är utgiven av ABF, SSU, Unga Örnar och Verdandi, och den ger arbetarrörelsens grundsyn i alkohol- och narkotikafrågan. Enligt utgivarna är den avsedd att användas i studiecirkel eller för enskilda studier. De vill sätta in alkohol- och narkotikafrågan i dess sociala och politiska sammanhang. Boken tar upp utslagningen av människor i klassamhället, hur det är att leva som utstött, olika synsätt på missbrukets orsaker. Ett avsnitt redogör för de av arbetarrörelsens (Socialdemokratins) reformer och program, som kan påverka den sociala miljön. Litteraturlistan innehåller fack- och skönlitteratur om missbruk, arbetsmarknadsfrågor, invandrarfrågor.

Ohl Nordström, Annika : Roller i skolan : slutrapport från Elevförbundets och Verdandis socialpolitiska aktion kring s.k. alkohol- narkotikaproblem. - Stockholm, 1976. - 19 s. : ill. - (Socialpolitisk debatt ; 1976:3)

Ohl Notini, Dag : Flykten till missbruk : [varför flyr människor till sprit, knark och piller?] / Dag Notini, Anita Sjöberg. - Stockholm, 1976. - 176 s.

Dag Notini har under flera år arbetat som läkare och psykiater vid en öppen mottagning för ungdomar med psykiska och sociala problem. Anita Sjöberg, som gjort intervjuerna i boken, är journalist på tidningen Vi. Boken behandlar alkohol-, narkotika- och läkemedelsmissbruk och sniffning ur psykologiska, sociala och medicinska synvinklar. Den innehåller flera intervjuer med missbrukare. Bokens syfte är att ge läsaren ökad förståelse och inlevelseförmåga inför missbrukaren, som flyr från en plågsam verklighet. Problemet tvång eller inte tvång inom vården diskuteras, liksom olika behandlingsmetoder. Ett avsnitt innehåller en adressförteckning över behandlingsenheter och frivilliga organisationer.

E Pojkar i tvångsvård : Råbyundersökningen / Erland Wiberg (red.). - Stockholm, 1976. - 214 s. : ill. - (Prisma-serien)

Boken är en sammanfattning av forskningsrapporter som givits ut i samband med ett projekt vid Råby yrkesskola i Lund. Det är en ungdomsvårdsskola som från 1967 började specialisera sig på unga manliga missbrukare. I detta urval från rapporterna läggs tonvikten på pojkarnas erfarenheter av olika institutioner, deras sociala kontakter, deras arbetssituation och hur de har återanpassats efter vistelsen på Råbyhemmet. Pojkarna kommer själva till tals i boken genom intervjuer. En lista över forskningsrapporterna om Råby och en litteraturförteckning finns sist i boken. Enligt baksidestexten vänder sig boken till bl.a. politiker, personal och vårdade, lärare och föräldrar.

Ohi Ungdomsledaren och drogerna / utgiven av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN). - Stockholm, 1974. - 54 s. : ill.

Skriften innehåller en mängd fakta om drogbruk (alkohol, narkotika, sniffningsmedel). Boken kan användas av ungdomsledare som skall tala med ungdomar om drogfrågor. Den vill väcka diskussion bland ungdomsledare om deras roll för attitydbildningen bland ungdomar, och väcka till debatt om den egna inställningen till droger. Boken tar upp olika begrepp (missbruk, beroende) och redogör för olika drogers effekter på människokroppen. Den beskriver också hur man kan planera och genomföra informationskampanjer om drogmissbruk. Även lagstiftningen berörs.

Ohi Verdandi : Tre år med en folkrörelse i utveckling. - Stockholm, 1976. - 187 s. : ill. - (Socialpolitisk debatt ; 1976: 2)

Verdandi, arbetarnas nykterhetsförbund, som 1976 firade 80-årsjubileum, presenterar här ett mångfaldigt material om rörelsens utveckling under de tre senaste åren. Boken innehåller bl.a. remissvar till utredningar, politiska uttalanden och beskrivningar av Verdandis olika verksamheter (kontaktverksamhet på fängelser, kurser, den sociala kontaktverksamheten i bostadsområden). Materialet i boken är rikligt, men något svåröverskådligt.

ALKOHOL

- Ohi Alkoholpolitiska utredningen : Alkoholpolitik : betänkande / avgivet av alkoholpolitiska utredningen. - Stockholm, 1974.
D. 1 : Bakgrund. - 277 s. - (Statens offentliga utredningar ; 1974:90)
D. 2 : Åtgärder. - 621 s. - (Statens offentliga utredningar ; 1974:91)
D. 3 : Bilagor. - 124 s. - (Statens offentliga utredningar ; 1974:92)
D. 4 : Sammanfattning. - 105 s. - (Statens offentliga utredningar ; 1974:93)

Alkoholpolitiska utredningen (APU) använder termen alkoholpolitik för den del av socialpolitiken som gäller förebyggande åtgärder, inriktade på alkoholkonsumtionen. I första delen presenteras den allmänna bakgrunden till APU:s förslag: alkoholens medicinska verkningar, orsaker till bruk och missbruk, missbrukets samband med samhällsutvecklingen, m.m. Del två innehåller förslag om riktlinjer och åtgärder i alkoholpolitiken. Del tre innehåller bilagor, bl.a. några utredningar. Fjärde delen är en sammanfattning av betänkandets två första delar.

- Ohi Alkoholpolitiska utredningen : Åtgärder mot hembränning m.m. : promemoria / avgiven i juni 1974 av Alkoholpolitiska utredningen (APU). - Stockholm, 1974. - 35 bl. - (Ds Fi ; 1974:9)
Duplic.

- Ohi Alkoholreklamen : en motskrift / redigerad av Britt Arenander, Kjell E. Johanson. - Mölnlycke, 1971. - 95 s. : ill. - (Sober ; 3)

Boken är mycket kritisk mot alkoholreklamen, vilken betraktas som socialt ansvarslös och farlig för folkhälsan. I förordet säger K.E. Johanson att alla former av alkoholreklam bör förbjudas. Skriften redogör för olika aktioner mot alkoholreklamen och för riksdagspartiernas inställning i alkoholfrågan. Intervjuer med generaldirektör Bror Rexed från Socialstyrelsen, och med chefen för Systembolaget återges i boken.

Ohi(p) Alkoholstatistik / Riksskatteverket. - Stockholm, 1977. - 121 s. - (Sveriges officiella statistik)
Med sammanfattning på engelska. - S. 62-121: tabeller.

Publikationen kommer ut årligen och ger statistiska uppgifter om tillverkning, konsumtion och beskattning av alkoholdrycker, om alkoholmissbruk och nykterhetsvård. Skriften innehåller också en förteckning över gällande författningar och meddelanden rörande de verksamheter som behandlas i den. Svensk-engelsk ordlista över termer som använts i tabeller och diagram.

Ohi Anonyma alkoholister. - Stockholm, 1974. - 258 s.

Föreningen Anonyma alkoholister (A.A.) grundades i USA på 1930-talet, där också denna bok gavs ut första gången 1939. Den svenska översättningen är utförd av svenska A.A.-medlemmar. Bokens första hälft beskriver hur det är att vara alkoholist. Därefter följer en redogörelse över "de tolv stegen", som är ett förslag till tillfrisknande. En central punkt i detta program är tron på en Gud, en makt starkare än människan. Andra hälften av boken består av personliga berättelser av f.d. alkoholister, några av dem är från Sverige och Finland. Enligt förordet riktar sig boken främst till alkoholister, men också till alla som i sina arbeten kommer i kontakt med alkoholister.

Ohi Att dricka : fakta och diskussioner om alkoholens verkan på kropp och själ / David H. Ingvar (redaktör). - Stockholm, 1977. - 160 s. : ill.

Boken innehåller föredrag och diskussionsinlägg från ett symposium i Lund 1977 med temat "Att dricka". En rad forskare inom bl.a. fysiologin och psykiatrin tar upp alkoholen ur olika aspekter, t.ex. alkoholens väg i kroppen, dess inverkan på den växande hjärnan och på nerver, lever och andra organ.

Bror Rexed bidrar med en översikt av alkoholproblemet i Sverige, det växande antalet alkoholister inom vårdsektorn, alkoholen som orsak till olycksfall. Litteraturvetaren Bengt Holmström berättar om dryckenskapen i litteraturen. Många av bidragen innehåller medicinska facktermer. Till det mest lättlästa hör Tage Danielssons humoristiska bidrag till nykterhetspropagandan.

Litteraturreferenserna efter kapitlen hänvisar till största delen till vetenskaplig litteratur.

Ohl Billsbo, Nils : Nils Billsbo - alkoholist : "uppenbarligen ur stånd att taga vård om sig själv" / Nils Billsbo, Arne H. Lindgren. - Stockholm, 1972. - 361 s. : ill. - (Storprisma)

Nils Billsbo berättar med egna ord om sin barndom och uppväxt, om de femton åren som alkoholist och om hur han till slut uppgörde med alkoholmissbruket och kunde börja leva ett normalt liv. Men i huvuddelen av boken skildras hans liv genom protokoll från nykterhetsnämnden och genom utdrag ur läkarjournaler. Arne Lindgren, som själv varit alkoholist, beskriver i det inledande kapitlet hur boken kom till. Boken avslutas med ett samtal med Nils Billsbo, när han varit nykter ett par år. Han säger, att den bästa vårdformen är alkoholklirik och något länksällskap, och att de lämpligaste att ta hand om alkoholisterna är nyktra alkoholisterna. Han är mycket kritisk mot "torkarna".

VI Borg, Stefan : Hemlösa män : en socialpsykiatrisk och klinisk undersökning. - Stockholm, 1974. - 100 s.
Diss. Stockholm. - Med sammanfattning på engelska.

Ohl Borger-Bendegård, Lisbeth : Öppet brev om kvinnor och sprit. - Stockholm, 1975. - 120 s.

Författaren, som är freelance-journalist, har intervjuat ett 50-tal kvinnor med spritproblem. Nio av intervjuerna finns med i denna bok. Boken innehåller också rapporter från Mariapoliklinken och från ett terapeutiskt samhälle för alkoholisterna. Författaren har även talat med representanter från Kvinnolänkarna och Anonyma alkoholisterna. Boken avslutas med ett avsnitt som ger råd om vart en hjälpsökande kan vända sig. Syftet med boken är att lyfta fram den kvinnliga alkoholismen i ljuset, och att försöka motverka fördomarna och skammen kring kvinnliga spritmissbrukare.

Ohl Bramstäng, Gunnar : Missbruk och hemfallenhet : en studie av de allmänna förutsättningarna för ingripande enligt nykterhetsvårdslagen. - Stockholm, 1975. - 232 s.

Författaren är professor i offentlig rätt. I förordet påpekar han att nykterhetsvårdslagens grundläggande begrepp (alkoholmissbruk och hemfallenhet åt alkoholmissbruk) ofta har kritiserats för sin vaghet. Det är mot den bakgrunden boken har skrivits och den är en juridisk analys av de två begreppen. Litteraturförteckningen innehåller statliga betänkanden, en del litteratur om alkoholmissbruk och alkoholistvård, men den juridiska litteraturen överväger. Boken vänder sig till studeranden i socialförvaltningsrätt vid universitet, socialhögskolor och bildningsförbund, och till dem som i sitt arbete kommer i kontakt med nykterhetsvårdslagen.

Ohi Bremberg, Lars : "ej blott tillfälligt" : missbruk - uppkomst och behandling. - Stockholm, 1973. - 213 s. - (Skriftserien "Alkohol och samhälle " ; 1974)

Boken innehåller främst Lars Brembergs egna debattinlägg, som tidigare publicerats i dags- och fackpress, och föredrag, som han hållit under sin tid som direktör vid Stockholms nykterhetsnämnd. Han behandlar många frågor: nykterhetsvårdens utveckling, alkoholpolitiken, tvång eller inte tvång i vården, olika behandlingsformer. Han ser inte alkoholismen som en sjukdom, som kan förklaras med medicinska termer.

I ett avsnitt skriver han om narkotikaproblemet. Det är främst vården som beskrivs. Han är mycket kritisk mot de personer som föreskriver tvångsvård.

Ohi Bruun, Kjetil : Alkohol i Norden. - Stockholm, 1973. - 348 s. - (Aldusserien ; 385)
S. 322-342: bibliografi.

Författaren beskriver hur alkohol används i de nordiska länderna, dess följder och hur länderna försöker kontrollera bruket av alkohol. Han undersöker kontrollens målsättningar, och hur effektiv den är. Han pekar på skillnaderna mellan Danmark, som har en mer tolerant syn på alkohol, och de övriga nordiska länderna. Boken avslutas med ett kapitel om reformer och han ger själv förslag till sådana. Litteraturförteckningen upptar huvudsakligen vetenskapliga verk på svenska, finska, norska, danska och engelska.

Ohi Burman, Olof : Vår framtida alkoholpolitik : alkoholpolitiska utredningens betänkande i sammandrag med kommentarer. - Mölnlycke, 1974. - 232 s. : ill. - (Sobers debattserie ; 9)

Ohf Börjeson, Bengt : Behandlingen : familjeterapi med alkoholskadade föräldrar. - Stockholm, 1977. - 184 s.

Bengt Börjeson beskriver i bokens första del hur familjebehandling går till på Barnbyn Skå. Därefter redogör han för sin behandling av en familj, där båda föräldrarna är spritmissbrukare. Boken återger två långa samtal mellan Bengt Börjeson och hustrun i familjen. En intervju med hustrun om hennes uppväxt och äktenskap finns också. I ett avsnitt beskriver författaren de olika faserna i familjens förhållande: den första tiden på Skå, skilsmässan, flyttningen från Skå. I bokens sista kapitel "Kan man hjälpa människor i socialvården" skriver författaren att boken skall vara en utmaning, inte en handledning, i behandlingsarbete.

- VI Carlsson, Carl : Alkoholism som sjukdom. - Göteborg, 1970. - 117 s. : ill. - (Veta kunna. Aktuell medicin) (Scandinavian university books)

Författaren är läkare vid en alkoholistavdelning vid Lillhagens sjukhus. Han redogör framförallt för alkoholismens medicinska effekter (kroppsliga och psykiska). Han berättar även om alkoholens historia och jämför alkoholen med andra beroendeframkallande medel. Olika behandlingar beskrivs. Han tar också upp vilka människor som blir alkoholister. Författaren ser alkoholismen som en sjukdom. Boken riktar sig främst till vårdpersonal. Den innehåller medicinska facktermer. Litteraturlistan tar upp vetenskaplig litteratur.

- Ohi Chafetz, Morris : Fortsätt drick utan rädsla. - Stockholm, 1977. - 191 s.

Orig:s titel: Why drinking can be good for you

- Ohi Cork, Margaret R. : De glömda barnen. - 2. uppl. - Stockholm, 1974. - 114 s.

Orig:s titel: The forgotten children : a study of children with alcoholic parents. - Förord av professor Ingvar Nylander

Författaren är sociålkurator med 15 års erfarenhet från en alkoholpoliklinik i Canada. I boken redogör hon för sin undersökning av barn från hem där någon av eller båda föräldrarna är alkoholister. Majoriteten av barnen i undersökningen var från medelklassen och uppåt i samhällsklasserna. Deras förhållande till föräldrar, syskon och kamrater skildras. Författaren visar på de störningar som drabbar dessa barn: de känner sig ofta oönskade, har svårigheter i skolan, de skäms för sina föräldrar. Margaret Cork ger rekommendationer till behandling av alkoholister och deras familjer. Boken är lättläst och vänder sig till alla som har kontakt med barn. Litteraturförteckning finns över använda verk efter varje kapitel, samtliga på engelska.

- Ohi Edin, Erik : Utslagna : mirakelräddade. - Stockholm, 1973. - 153 s. : ill.

Erik Edin berättar om sin omvändelse från alkoholism till ett nyktert kristet liv. Boken innehåller också flera berättelser av f.d. alkoholister som kommit över sitt missbruk genom sin gudstro.

- Ohi Esaiasson, Lars : Svar på APU : presentation av remissyttrandet om alkoholpolitiska utredningen : debatt- och studie-bok. - Mölnlycke, 1975. - 212 s. - (Sober-debatt ; 10)

Författaren, som har mångårig erfarenhet från nykterhetsrörelsen, har undersökt remissvaren till APU och redogör för en del av dem i denna bok. Varje kapitel inleds med APU:s innehåll i den fråga som tas upp i kapitlet, därefter kommer

en beskrivning av remissvaren, och slutligen förslag till studie- och diskussionsfrågor. Efter varje kapitel finns förslag till vidareläsning. Bland de områden som behandlas är bl.a. undervisning, utbildning, alkoholfria miljöer, alkohol och arbete, alkoholförsäljning. Bokens syfte är att ge debattunderlag till alkoholfrågan och den är lämplig för studiecirkel.

Ohl Gasslander, Lennart : Samhällets nykterhetsvård / Lennart Gasslander och Stig Östergren. - 4., omarbetade uppl. - Stockholm, 1972. - 210 s.

Författarna har varit verksamma vid Göteborgs stads nykterhetsnämnd. Med utgångspunkt från nykterhetsvårdslagen och annan lagstiftning beskriver de nykterhetsvårdens organisation, olika hjälpåtgärder inom öppen och sluten vård, samt eftervården. Ett avsnitt behandlar tvångsingripanden. Ett antal rättsfall refereras för att visa hur lagen bör tolkas i enskilda vårdfall. Boken behandlar också nykterhetsnämndens samarbete med andra myndigheter. Sakregister finns. Boken vänder sig till ledamöter och tjänstemän i nykterhetsnämnder och andra sociala institutioner. Enligt baksidestexten är den "också en mycket värdefull handbok för alla som vill veta hur nykterhetsvården praktiskt fungerar i vårt samhälle".

Ohl Gerdén, Åke : Ungdom, alkohol. - 3., omarbetade uppl. - Stockholm, 1976. - 131 s.

Bokens syfte är att tillföra diskussionen om alkoholproblemen sakliga underlag, grundade på aktuell forskning. En av riktlinjerna för boken var att läsaren inte skall påverkas till något ställningstagande, utan denne skall själv bilda sig en egen uppfattning om alkoholbruket utifrån bokens faktamaterial. Bokens olika avsnitt bygger på forskningsresultat inom bl.a. sociologi, psykologi, medicin och juridik. Bland de frågor som behandlas är ungdomens alkoholvanor, varför de dricker och deras attityder till alkohol. Boken tar även upp ungdomens alkoholvanor i samband med kriminalitet, idrott, trafik och sexualvanor. Den vänder sig till lärare, fritidspedagoger, vårddyrkespersonal och till studeranden.

Ohl Hibell, Björn : Om utvecklingen av den svenska ungdomens alkoholvanor från 1947 till 1976. - Lund, 1977. - 283 s.
Diss. Stockholm. - Med sammanfattning på engelska

I detta arbete har Björn Hibell undersökt utvecklingen av ungdomens alkoholvanor från 1947 till 1976, med hjälp av egna och andras undersökningar. Han diskuterar även vilka faktorer som kan ha haft betydelse för denna utveckling. Han behandlar bruket av alkohol, inte missbruket. I en särskild bilaga presenterar han olika undersökningar som han har använt. Boken innehåller många tabeller och annat statistiskt material.

Ohi Huitfeldt, Bernard : Efterfrågan på rusdrycker i Sverige : en ekonometrisk undersökning av konsumtionens utveckling efter motbokens avskaffande : rapport från Alkoholpolitiska utredningen / Bernard Huitfeldt, Ulf Jorner. - Stockholm, 1972. - 256 s. - (Statens offentliga utredningar ; 1972:91)

Ohi Inghe, Maj-Britt : Alkoholisthustrur / Maj-Britt Inghe, Robert Olin. - Stockholm, 1970. - 156 s.
S. 139-155: tabellbilaga

Maj-Britt Inghe, socionom, och Robert Olin, med. lic., redogör i denna bok för sin undersökning om alkoholisthustrurs sociala och medicinska situation. Undersökningen grundar sig på intervjuer med läkare, socialassistenter och med båda makarna.

Ohi Johanson, Kjell E. : Arbetarrörelsen och alkoholpolitiken. - Stockholm, 1977. - 152 s. - (Sober-debatt ; 12) (Sobers jubileumsutgivning ; 3)

I sin analys av LO:s remissyttrande över APU:s betänkande, säger författaren att LO-yttrandet är en anslutning till en liberal låt-gå-politik på alkoholområdet. Han kritiserar också den socialdemokratiska regeringen för att ha varit alltför liberal i sin alkoholpolitik. När det gäller VPK (Vänsterpartiet kommunisterna) är deras program riktigt, men de handlar inte efter det, enligt författaren. I boken finns ett program för en socialistisk argumentation i alkoholfrågan. (Uppgifterna om boken är hämtade ur en recension i tidskriften Accent, 1978:13)

Ohi Johanson, Kjell E. : Nykter vid ratt och roder / Kjell E. Johanson, under medverkan av Margaretha Löf-Johanson. - Täby, 1975. - 168 s. : ill.

Författaren beskriver alkoholens roll i trafiken, på land och på sjön. Han behandlar också alkoholberoende och alkoholens verkningar i allmänhet, och alkoholens verkan på funktioner hos människan som är särskilt viktiga i trafiken, bl.a. synen, hörseln och reaktionsförmågan. Orsakerna till missbruket och hälsans inverkan på trafiksäkerheten diskuteras. Ett avsnitt tar upp lagstiftningen om alkohol i trafiken.

Ohi Jonsson, Rolf : Alkoholmissbruk : förhållandet mellan alkoholmissbrukaren och samhället : orsaker, utveckling, vård. - Stockholm, 1973. - 243 s. - (W&W-serien ; 345)

Författaren är fil. dr. och lektor i sociologi, och har sedan 1969 bedrivit alkoholforskning. Han angriper problemen ur en sociologisk synvinkel. Han diskuterar termerna alkoholism och alkoholmissbruk och olika definitioner av dessa två begrepp. Han redogör för utbredningen av alkoholismen i

Sverige och ger en översikt av olika teorier om orsakerna till missbruk. Han tar också upp nykterhetsvårdens organisation, lagstiftningen, olika vårdformer och dess effekter. Han beskriver alkoholmissbrukarens sociala situation och hur denne ser på sig själv. Kriminalitet i samband med alkoholmissbruk behandlas, men däremot inte ungdomsalkoholismen eller alkoholens medicinska verkningar.

Ohi Jonsson, Rolf : Missbruk och återfall : några aspekter på alkoholmissbruk. - Uppsala, 1972. - (278) bl.
Diss. Uppsala. - Med sammanfattning på engelska

Ohi Kellberg, Christina : "Dom super hemma" : om barn till alkoholister. - Stockholm, 1976. - 24 s. : ill.

Författaren är journalist. Materialet till denna skrift har hon fått genom intervjuer med barn från hem med alkoholmissbruk och med personer som genom sina arbeten kommer i kontakt med dessa barn. Daghemspersonal berättar hur de försöker hjälpa de s.k. glömda barnen och om hur föräldrarna reagerar när deras alkoholproblem tas upp av personalen. Författaren har också intervjuat professor Ingvar Nylander, som har gjort en undersökning om hur barnen mår i hem med missbruksproblem. Skolpersonal berättar om skolans svårigheter när det gäller att hjälpa dessa barn, eftersom föräldrarna och barnen försöker hemlighålla problemen. Alkoholläkaren Bo Löfgren betonar i en intervju vikten av att hela familjen får hjälp. Skriften beskriver en vårdform där hela familjen behandlas.

Litteraturlistan upptar fackböcker och några ungdomsromaner om missbruk.

Ohi Kjellberg, Knut : Nykter väg : mening och hållning vid möte med rusdryckerna. - Stockholm, 1976. - 108 s.

Knut Kjellberg är socialarbetare med en kristen livssyn, och vänder sig med denna bok till dem som vill veta hur man resonerar och agerar i alkoholfrågan utifrån en kristen och helnykter ståndpunkt. Boken inleds med en allmän diskussion om alkohol, bl.a. om att vara helnykterist och om alkoholseder vid fester. Han beskriver alkoholens skadeverkningar, missbrukets orsaker och olika vägar till nykterhet, där det kristna alternativet står i förgrunden.

Pra Klette, Hans : Trafiknykterhetsbrotten. - Stockholm, 1975. - 203 s.

Boken är en omarbetad version av författarens juridiska doktorsavhandling. Han beskriver innehållet i rattfyllerilagstiftningen och redogör för påföljd och för begreppen "förande av motorfordon" och "påverkansgrad". Boken innehåller också många referat från HD:s och andra domstolars domar. Språket innehåller många juridiska facktermer. Litteraturförteckningen medtar kommittébetänkanden, lagförslag, lagutskottsutlåtanden.

Ohl Kommittén för lagstiftningen angående trafiknykterhetsbrott : Trafiknykterhetsbrott : förslag 1970 : betänkande / avgivet av kommittén för lagstiftningen angående trafiknykterhetsbrott. - Stockholm, 1970. - 459 s. - (Statens offentliga utredningar ; 1970:61)

Ohl Kühlhorn, Eckart : Effekter av behandling : alkoholistbehandling i terapeutiska samhällen och traditionella anstalter. - Mölnlycke, 1974. - 296 s.

Diss. Stockholm. - Med sammanfattning på engelska

Författaren, som är sociolog, redovisar resultaten från en undersökning av effekten av två olika behandlingsformer: den traditionella anstaltsbehandlingen och det terapeutiska samhället. Boken består av tre olika avsnitt: rehabiliteringseffekter; behandlingsprocessen; behandling och rehabilitering. Detta är den första kartläggningen i Sverige av behandlingseffekter. Eftersom det är en vetenskaplig undersökning är den inte lättillgänglig för läsare som inte har kunskaper i den sociologiska terminologin.

Ohl Lassenius, Börje : Motboksreformens effekt på alkoholism. - Huddinge, 1974. - 122 s. - (Nordisk psykiatrisk tidskrift. Supplement ; 1974:1)

Diss. Göteborg. - Med sammanfattning på engelska. - Även engelsk titel

Ohl Liljenberg, Johan : Att sluta dricka : en bok om hur man tar sig ur spritproblemen. - Stockholm, 1977. - 110 s. : ill.

Johan Liljenberg, alkoholläkare, vänder sig i denna bok direkt till den som har problem med alkohol. I förordet skriver han: "Jag vill att boken om möjligt skall bli en tillgång känslomässigt för folk som har problem med alkohol". Han skriver enkelt och personligt om "anti-alkoholmedel", motivation till att sluta dricka, varför man blir alkoholist, alkoholismens olika faser, abstinensbesvär, återfall och om alkoholskador. Författaren redogör också för vad han säger till den hjälpsökande och till dennes anhöriga.

Ohl Lundquist, Gunnar : Alkoholberoende och alkoholsjukdomar. - Stockholm, 1970. - 108 s. - (Praktisk terapi)

Författaren var då boken gavs ut psykiater och överläkare vid en klinik för alkoholsjukdomar. Boken är en handledning för läkare och socialvårdare som skall ta hand om personer med alkoholproblem. Han beskriver alkoholens inverkan på kroppen, de medicinska och sociala skadeverkningarna, och de vanligaste alkoholsjukdomarna och hur de skall behandlas.

Ohl Löfgren, Bo : Alkoholismen, människan och samhället : alkoholismens sociala och psykologiska bakgrund och behandling. - 3. uppl. - Stockholm, 1976. - 317 s. - (Aldusserien ; 293)

Bo Löfgren är läkare med flera års erfarenhet från arbete vid

en alkoholpoliklinik. Han betonar i förordet att detta är en populärvetenskaplig bok, och att den inte är en debattbok. Han har skrivit boken med syftet att den skall kunna läsas av många. Hans sätt att redogöra för alkoholismen är tvärvetenskapligt. Han beskriver alkoholismen ur medicinska, psykiatriska och sociala synvinklar.

Bokens första del redogör för olika synsätt på psykiska störningar. Bo Löfgren själv ansluter sig till det som förklarar att dessa störningar orsakas av miljön (allt det som utifrån påverkar ett barn under uppväxten). Den största delen av boken tar upp alkoholismens olika sidor. Han ser alkoholismen som en process (ett rörligt skeende) och de psykiska och sociala dragen i denna process beskrivs. Han tar upp alkoholismens olika bakgrundsfaktorer, förhållandet i äktenskap där mannen är alkoholist, olika vårdssätt. Skillnaden i synen på kvinnliga och manliga alkoholister behandlas.

Ohi "Man måste vilja själv..." : fyra intervjuer om alkoholproblem / utarbetade av konsulentbyrån vid Stockholms nykterhetsnämnd i samarbete med Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning ; intervjuerna gjorda av Bitte Lundborg. - Stockholm, 1974. - 31 s.

I inledningen påpekar Bo Löfgren betydelsen av att ta del av alkoholisters egna berättelser, för genom dessa kan mystiken kring alkoholismen försvinna. I intervjuerna framgår hur stämpeln "alkoholist" gör situationen svårare, hur barnoms- och uppväxtförhållanden kan ligga bakom missbruket. Berättelserna är inte pessimistiska utan ger hopp till dem som har samma problem. En av de intervjuade är kvinna.

Ohi Michanek, Bengt : Nykterhetsrörelsen : den heliga kon : en från debattbok om en folkrörelse i bakvatten. - Stockholm, 1972. - 171 s.

Denna kritiska granskning av den svenska nykterhetsrörelsen har till avsikt att väcka en debatt, som enligt författaren, "kan leda till verklig förnyelse av nykterhetsrörelsen". Boken består av en analys av rörelsen och författaren redogör för den interna debatten och för kritiken utifrån. Rörelsens ekonomi, sociala struktur, ideologi och nykterhetsfolkets alkoholvanor granskas. Bengt Michanek ger förslag till förnyelse av handlingsprogrammen, med bl.a. parollen "sätt människan - inte alkoholen i centrum". Han presenterar rörelsens tidskrifter och gör kritiska kommentarer om innehållet.

Ohi Nilsson, Tom : Faktorer av betydelse för utvecklingen av individens alkoholvanor : speciellt sociala faktorer. - Stockholm, 1973. - 96 s.
Diss. (sammanfattning) Stockholm. - Härtill 4 uppsatser. - Med sammanfattning på engelska

- Ohl Nordiska nämnden för alkoholforskning. Seminarium, 1976 (Helsingfors) : Alkoholkonsumtionens tillväxtmekanismer : rapport / från Nordiska nämndens för alkoholforskning seminarium i Helsingfors den 18-20 maj, 1976. - Stockholm, 1976. - 94 s.
Duplic.
- Ohl Nordiska nämnden för alkoholforskning. Seminarium, 1977 (Stockholm) : Kvinnor och alkohol : rapport / från Nordiska nämndens för alkoholforskning seminarium i Stockholm den 11-13 maj 1977. - Stockholm, 1977. - 82 s.
- Ohl Nykterhetsvårdens anstaltsutredning : Inackorderingshemmen för alkoholmissbrukare : en kartläggning / av Nykterhetsvårdens anstaltsutredning. - Stockholm, 1975. - (119) bl. - (Ds S ; 1975:8)
- Ohl Nykterhetsvårdslagen jämte tillämpningskungörelsen m.m. - [ny uppl.], ändringar o. tillägg t o m den 31 december 1976. - Stockholm, 1977. - 66 s.
- Ohf Rundberg, Arvid : Personakt A4420. - Stockholm, 1972. - 181 s.
Inledning av Kjell E. Johanson

Arvid Rundberg har i denna bok sammanställt material ur en autentisk personakt över Roger Olsson, alkoholist och "socialfall". Materialet består huvudsakligen av journalanteckningar förda av olika nykterhetsvårdare, och omfattar tiden från 1940 till slutet av 1950-talet. Journalanteckningarna får helt tala för sig själva, och genom dem får vi följa Roger Olssons turer hos polis, nykterhetsnämnd, vårdanstalter fram till den sista journalanteckningen: "Ärendet avskrivs när O. igår tog sitt liv. / EL." Litteraturförteckningen är sammanställd av Kjell Johanson, även skönlitteratur finns med.

- VI Socialstyrelsen : Alkoholmissbrukare i psykiatrisk vård : en kartläggning av patientstruktur, vård och behandling vid psykiatriska sjukhus och kliniker. - Stockholm, 1976. - 87 s. - (Socialstyrelsen redovisar ; 1976:9)

Inledningsvis beskriver man kortfattat utvecklingen av synen på alkoholismen, och man framhäver åsikten att alkoholismen är en sjukdom. De frågor som denna undersökning skulle ge svar på var bl.a. patientens tillstånd vid intagningen på sjukhusen, vilka som avvisas, vårdideologi, resurser och behandlingsformer. Undersökningen tog också reda på orsaker till intagningen, patienternas socialgruppsstillhörighet, tidigare behandling, stödåtgärder och problem vid utskrivningen. Ett avsnitt redogör för de patienter som vårdades enligt LSPV, (Lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård), alltså tvångsintagning.

Ohl Socialstyrelsen : Alkoholpoliklinikverksamheten : en totalundersökning av landets samtliga alkoholpolikliniker : deras resurser och arbetsmetoder. - Stockholm, 1974. - 132 s. - (Socialstyrelsen redovisar ; 39)

I förordet ger doktor Bo Löfgren bakgrunden till alkoholpoliklinikverksamheten. Syftet med denna undersökning var att få en bild av verksamhetens omfattning och av dess vårdinnehåll. Man undersökte bl.a. resurserna och personalen, vårdens omfattning och innehåll, Personalens åsikter om sitt arbete och deras attityder till patienterna.

Ohl Socialstyrelsen : Nykterhetsvården och anstalten : en introduktion för personal på allmänna vårdanstalter för alkoholmissbrukare. - Stockholm, 1975. - 95 s.

Skriften beskriver missbrukets verkningar, nykterhetsvårdens mål och organisation och samhällsåtgärderna vid missbruk. Den ger information om öppenvården och institutionerna. Patienternas sociala bakgrund beskrivs med hjälp av olika undersökningar. Litteraturförteckning finns.

Ohf Socialstyrelsen : Specialbostäder för alkoholmissbrukare. - Stockholm, 1975. - 75 s. - (Socialstyrelsen redovisar ; 42)

Syftet med undersökningen var att göra en kartläggning av specialbostäder för alkoholmissbrukare med avseende på typ och funktion, resurser och kostnader samt deras eventuella vårdfunktion. Undersökningen omfattade bl.a. övergångslägenheter, lägenheter inom det öppna bostadsbeståndet, kommunernas åtgärder för en integration av alkoholmissbrukarna med den övriga befolkningen. När det gäller institutionerna har man undersökt behandling, alkoholisternas anpassning och bostadssituation efter vistelsen på institution.

Ohl Sprit : om supseder, dubbelmoral och förtryck. - Stockholm, 1977. - 136 s. : ill. - (Pockettidningen R ; 1977:7)

Skriften innehåller utförliga intervjuer med personer som har olika erfarenheter av alkohol: arbetare, journalister, borgarråd, en kvinnlig alkoholist och ungdomar, dels från överklassmiljö, dels från arbetarmiljö. Intervjuerna tyder på att synen på alkohol och attityden mot missbrukare skiljer sig mellan de olika samhällsklasserna. I ett kapitel om svenskarna och alkoholen behandlas lagstiftning, alkoholvänor, ungdom och alkohol. En kritisk översikt av nykterhetsrörelsens utveckling finns också.

Ohl Spritsens pris : en artikelserie ur Dagens Nyheter. - Stockholm, 1973. - 39 s. : ill.

Skriften är utgiven av CAN (Centralförbundet för alkoholkoh narkotikaupplysning) och består av artiklar som publicerats i Dagens Nyheter under 1972 och 1973. Artiklarna innehåller intervjuer, reportage, brev från läsare och utredande artiklar om vårt förhållande till öl, vin och sprit.

Bland de frågor som belyses är alkoholvanor, alkohol i arbetet, förhållandet mellan trafik och alkohol, ungdom och sprit. Skriften är enligt förordet lämplig för skolor, föreningar, studieförbund och för enskilda som är intresserade av alkoholfrågan.

- Ohi Svenska folkets alkoholvanor : rapporter från försök och undersökningar i alkoholpolitiska utredningens regi. - Stockholm, 1971. - c:a 343 s. - (Statens offentliga utredningar ; 1971:77)

APU (Alkoholpolitiska utredningen) har tagit initiativet till dessa undersökningar och försök, som presenteras i boken. Huvuddelen av materialet består av sociologiska undersökningar: "Svenska folkets alkoholvanor och alkoholattityder - RUS (Riksundersökningen)" och "Ungdomens alkoholvanor och alkoholattityder - UNG (Ungdomsundersökningen)". Boken redogör för olika försöksverksamheter, bl.a. fri starkölsförsäljning.

- Ohi Svensson, Arne : Svensk alkoholpolitik. - Mölnlycke, 1973. - 189 s. : ill. - (Sober ; 7)
2. uppl. - 1974

I bokens första del skildras den svenska alkoholpolitikens historia från 1700-talet fram till 1970-talet. Därefter redogör författaren för den alkoholpolitiska utredningen, APU, som tillsattes 1965 och blev klar 1975, alltså efter denna boks utgivning. Arne Svensson beskriver kommitténs direktiv och dess sammansättning. Han redogör för de tre första delbetänkandena, (SOU 1971:66, 1971:77, 1972:91). Han tar upp kommitténs sociologiska undersökningar om bl.a. ungdomens alkoholkonsumtion, attityder till alkohol, samband mellan spritmissbruk och sociala förhållanden. I boken behandlas främst de förebyggande åtgärderna. Nykterhetsvården och trafiksäkerheten kommer mer i bakgrunden. Litteraturförteckningen innehåller officiellt tryck, tidskrifter och böcker.

- Ohi Svensson, Per-Gunnar : Behovet av pre- och poststudier vid utformning av alkoholinformation. - Stockholm, 1974. - 66 s.
Diss. (sammanfattning) Stockholm. - Härtill 7 uppsatser. - Med sammanfattning på engelska

- Qb Tobaks- och alkoholreklamutredningen : Reklamen för alkohol och tobak : betänkande / av tobaks- och alkoholreklamutredningen. - Stockholm, 1976. - 155 s. : ill. - (Statens offentliga utredningar ; 1976:63)
Med sammanfattning på engelska

Utredningens uppfattning om reklamfrågan är att man f.n. "inte kan hävda att reklamen i påtaglig omfattning inverkar på konsumtionen av alkohol... ", (sid. 9), men inte heller att den är betydelselös för totalkonsumtionen. Men med hänsyn till hälsoriskerna, anser utredningen att samhället bör motverka uppfattningen att bruket av alkohol är en självklar del av vår livsföring. Olika former av reklamförbud presenteras: totalt förbud, partiella förbud eller begränsning av den tillåtna reklamens innehåll. Utredningen är för

det sistnämnda alternativet. Argument för och emot ett förbud redovisas i ett särskilt avsnitt. Vidare redogör man för tidigare utredningar i frågan och för utredningens överväganden och förslag. Även reklambegreppet och kontrollen över reklamen behandlas.

Ohi Tvärvetenskapliga seminariet i alkoholfrågan : Alkohol-forskning i Sverige 1975 : en postenkät / genomförd av Tvärvetenskapliga seminariet i alkoholfrågan. - Stockholm, 1976. - 252 s.

En kartläggning av den då pågående alkohol- och narkotikaforskningen i Sverige genomfördes 1967-68. Syftet med den här nya undersökningen är att följa upp och sprida kännedom om resultaten av de projekt som inte var slutförda i den förra inventeringen, och att ge information om alkoholforskningsprojekt som påbörjats efter 1971.

Ohi Tvärvetenskapliga seminariet i alkoholfrågan : Rapport från symposiet Alkohol & psykotropa medel ur biologisk och samhällsvetenskaplig synpunkt / arrangörer Tvärvetenskapliga seminariet i alkoholfrågan (TSA) och Nordiska nämnden för alkoholforskning. - Stockholm, 1973. - 63 s. : ill.

VI Åsander, Härje : En uppföljande social studie och klinisk-psykiatrisk fältundersökning av hemlösa män i Stockholm. - 128 s.

Diss. Stockholm. - Med sammanfattning på engelska

MELLANÖL

Ohi Alkoholpolitiska utredningen : Mellanölsfrågan : betänkande / avgivet av Alkoholpolitiska utredningen. - Stockholm, 1971. - 118 s. - (Statens offentliga utredningar ; 1971:66)

"Betänkandet behandlar frågan om verkningarna av mellanölets införande den 1 oktober 1965 samt vilka åtgärder som bör företagas med anledning härav", (sid. 11). APU påpekar att mellanölsfrågan främst är ett ungdomsproblem. Utredningens förslag går ut på att minska missbruket hos ungdomen genom att begränsa mellanölets lättillgänglighet genom att höja åldersgränsen vid utskänkning och att tidsbegränsa ölförsäljningen. Betänkandet innehåller också en kort historik över lagstiftningen gällande ölet under 1900-talet. Man redogör även för olika undersökningar och statistiska material som belyser mellanölsfrågan.

Ohi Burman, Olof : Vad är det för fel på mellanölet? - Mölnlycke, 1971. - 109 s. - (Sober ; 5)

Olof Burman var med i den alkoholpolitiska utredningen och

han har i många år varit verksam inom nykterhetsrörelsen samt arbetat vid alkoholistanstalter. Han är motståndare till mellanölet och redovisar i denna bok sina motiveringar till sitt ställningstagande. Han tar upp mellanölets skadeverkningar, förhållandet ungdom - alkohol, och föreslår olika åtgärder som kan bidra till att minska mellanölskonsumtionen. Författaren delar inte utredningsmajoritetens synpunkter på hur man skall förhindra skadeverkningarna av mellanölskonsumtionen bland ungdomarna. Han är mycket kritisk mot den tidigare förda alkoholpolitiken.

Ohi Edfeldt, Åke W. : En motbok om mellanöl : för ungdomar, föräldrar, lärare, politiker / Åke W. Edfeldt och Bengt Michanek. - Stockholm, 1971. - 99 s.

Författarna riktar i denna skrift kritik mot den i deras tycke ensidiga och fientliga synen på mellanölet som kommit fram i debatten i början på 1970-talet. I boken granskar de denna "propaganda" och de undersökningar som har använts i debatten om mellanölet. Enligt författarna styrdes den av nykterhetsrörelsens förespråkare och av en trebetygsuppsats om mellanöl och tonåringar. Den senare finner de inte vara vetenskaplig. I boken redogör de också för egna och andras undersökningar som, enligt författarna, ger en mer nyanserad bild av ungdomens förhållande till mellanölet.

Ohi Förbundet mot droger : Stoppa mellanölet. - Stockholm, 1974. - 104 s. : ill. - (Förbundet mot droger. Skriftserien ; 4)

I inledningen förklarar man varför det är viktigt att arbeta med ölfrågan. I bokens första del "Fakta om mellanöl" argumenterar man bl.a. mot den s.k. "övergångspolitik", som vill styra konsumtionen från sprit till öl och vin. Man har studerat alkoholproblemen i ölländerna Danmark och England. Ett avsnitt tar upp ölets passiviserande inverkan. I andra delen "Åsikter om mellanöl" redogörs för öldebatten i riksdagen, pressens behandling av ölet och för synen på mellanölet i olika organisationer (Verdandi, de politiska ungdomsförbunden). Boken avslutas med förbundets argument för att stoppa mellanölet. Dess utgångspunkter är att "öl är en drog, och att ölkulturen är en del av drogkulturen", (sid. 79). Med termen droger omfattas alkohol, lugnande medel, narkotika och snifningsmedel. Ordförklaringar finns. Litteraturförteckningen tar upp böcker om alkohol, de flesta behandlar mellanölsproblemet. Några av böckerna är kommenterade.

Ohi Johanson, Kjell E. : Mellanölet ett samhälls- och ungdomsproblem : för information och debatt inom ungdomsorganisationerna. - Stockholm, 1971. - 38 s.

Skriften är främst skriven för aktiva medlemmar inom ungdomsorganisationerna. Författaren ger fakta om mellanölets verkningar och om ungdomens mellanölsbruk. Han ger förslag på vad organisationerna kan göra åt mellanölsmissbruket och hur upplysnings- och informationsaktiviteter kan genomföras.

Han redovisar också för några undersökningar om mellanölsbruket bland ungdomar. Litteraturförteckningen innehåller material om mellanöl: broschyrer, böcker, tidnings- och tidskriftsartiklar.

- Ohi Thornell, Lars : Mellanölet : ett nytt ungdomsproblem / Lars Thornell, Peter Markén. - 2. uppl. - Mölnlycke, 1971. - 147 s. - (Sober ; 2)

Författarna ger i inledningen en översikt över mellanölets tillkomsthistoria och över konsumtionen 1970. De redogör för två undersökningar om ungdom och mellanöl. De beskriver ölets skadeverkningar, skolmyndigheternas syn på problemet. Ölreklamen och mellanölsdebatten i riksdagen under perioden 1969-1971 behandlas också. Ett kapitel ger exempel på pressens skildring av ölbruket.

NARKOTIKA

- Lz Adamson, Monica : "Nu när jag är vanlig" : boken om Berit / Mattson Monica Adamson och Berit Mattson. - Stockholm, 1977. - 186 s.

Monica Adamson, journalist vid Pockettidningen R, träffar Berit då hon hållit sig från narkotikamissbruket under ett år. De träffas ofta och deras möten blir ett slags terapi för Berit.

I inledningen till boken säger Monica Adamson att hon vill berätta hur svårt det är att efter en lång tids missbruk (i Berits fall 14 år) anpassa sig till ett nytt livsmönster och att komma ifrån sin knarkarroll. I första kapitlet skildrar hon Berits uppväxt och hennes år som narkotikamissbrukare. Därefter följer skildringen av hur Berit slutar missbruka och hur hon försöker bli, som hon säger själv, en "vanlig" människa.

- Ohi Bejerot, Nils : Inlägg i narkotikadebatten. - Mölnlycke, 1970. - 237 s. - (Sober ; 1)

Materialet består av ett 30-tal artiklar och rapporter, som Nils Bejerot skrivit under perioden 1965-70. De berör olika sidor av narkotikaproblemet. Författaren kritiserar narkomanvårdskommittén (SOU 1967:25). Han behandlar narkotikadebatten i massmedia och narkomanvården. Fem av bidragen innehåller hård kritik mot Anders Öfwerströms bok "Narkotika - det handlar om medmänniskor".

- Ohi Bejerot, Nils : Narkotika och narkomani. - 3., aktualiserade uppl. - Stockholm, 1975. - 192 s. - (Aldusserien ; 282)

Författaren, som är psykiater och socialläkare, beskriver innehåll och effekter av olika sorters narkotika och hur narkomani uppkommer. Enlig Bejerot kan orsaken till missbruket vara en tillfällighet, som nyfikenhet eller påtryck-

ningar från gänget. Missbruket övergår till drogberoende (narkomani), som blir en stark drift, vilken är svår att stävja. Han ser narkomanin som en sjukdom, och liksom andra sjukdomar kan den uppstå i form av epidemier. Missbruk av läkemedel, alkohol och thinner berörs också. En utförlig ordlista finns. Litteraturförteckningen upptar böcker och artiklar på svenska och engelska för dem som vill ha mer ingående kunskaper i ämnet. Person- och sakregister finns sist i boken.

- Ohi Bejerot, Nils : Narkotikamissbruk och narkotikapolitik : en epidemiologisk och metodologisk studie av narkotikamissbruk av intravenös typ i stockholmspolisens arrestklientel 1965-1970 i relation till förändringar i narkotikapolitiken. - Stockholm, 1975. - 322 s. - (Sober-dokumentation ; 2)
Även utgiven som diss. 1974

Huvudsyftet med denna studie var att undersöka sambandet mellan olika typer av narkotikapolitik (lagstiftning, rättspraxis, polisinsatser) och utvecklingen av narkotikamissbruket. Under åren 1965-70 genomförde Nils Bejerot en undersökning av förekomsten av stickmärken på personer, som arresterats av polisen i Stockholm. Under samma period ändrades den svenska narkotikapolitiken från en liberal, med bl.a. legal förskrivning av narkotika, till en alltmer restriktiv politik. Författaren vill i detta arbete visa, att vid en liberal narkotikapolitik ökar antalet missbrukare, och vid en restriktiv minskar antalet.

I boken finns många tabeller och mycket statistiskt material. I en bilaga beskrivs utvecklingen av missbruket, lagstiftningen och andra åtgärder inom narkotikaområdet i Sverige från 1906 till 1975.

- Ohi Bejerot, Nils : Omhändertagen i Humlegården : en socialmedicinsk kartläggning av det s.k. humlegårdsklientelet / av Nils Bejerot, Ingalill Candefjord, Jan-Åke Candefjord. - Mölnlycke, 1974. - 104 s. : ill. - (Sober ;)
Med slutord av Gun Zacharias

Boken redogör för en fältstudie av narkotikamissbrukare, som sommaren 1973 höll till i Humlegården, Stockholm. Initiativet till undersökningen togs av polisledningen, som bl.a. ville ha hjälp med att bedöma om det fanns grund för omhändertagande enligt "lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård". De undersökta personernas sociala förhållanden och missbruksmönster beskrivs. Därefter följer en systematisk redogörelse av fakta som kom fram i undersökningen: förekomsten av intravenöst missbruk, drogdebut, uppväxt, utbildning m.m. Författarna kritiserar samhället för dess passivitet inför de här utslagna människorna, och de ger förslag till behandling. Boken avslutas med ett kapitel skrivet av socionom Gun Zacharias, i vilket hon gör upp dem den "romantiska" synen på drogbruket.

En utförlig ordlista över använda facktermer finns. Littera-

turlistan upptar böcker på svenska och engelska. Boken vänder sig till politiker, administratörer, publicister och hela den socialt engagerade allmänheten (enligt förordet).

- Ohi Berntsen, Karen : Alternativ narkomanvård : rapport om nya behandlingsmetoder från ungdomskliniken i Köpenhamn. - Stockholm, 1972. - 161 s. - (Aldusserien ; 378)
Orig:s titel: Tilbud til stofmisbrugere

Karen Berntsen, psykolog, rapporterar i boken om ett vårdexperiment för narkomaner vid en ungdomsklinik i Köpenhamn. Grundprincipen i verksamheten är frivillighet i vården. Hon beskriver ungdomsklinikens bakgrund och tillkomst, behandlingens syfte och klinikens utveckling. Ett avsnitt beskriver de ungdomar som kom i kontakt med kliniken. Uppgifter lämnas om deras uppväxtförhållanden, utbildning, deras sociala situation och vilken behandling de fått vid kliniken.

Litteraturlistan upptar tidskriftsartiklar och böcker på engelska och danska, några på svenska. Den omfattar sociologisk litteratur, litteratur om drogmissbruk och om behandlingsformer för missbrukare.

- Ohi Björling, Bam : I stället för vård : en forskningsrapport från arbetsgruppen SRK/URK - RFHL om försöksverksamhet med sommarkollektivet Klockargården . - Stockholm, 1976. - 165 s. : ill. - (RFHL Skriftserie ; 3)

SRK (Svenska Röda Korset), URK (Ungdomens Röda Kors) och RFHL (Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare) bildade 1973 en arbetsgrupp för att stödja grundandet av alternativa boendeformer för missbrukare. Boken är en rapport från sommarkollektivet Klockargården. Författaren beskriver kollektivets organisation, mål, arbetsmetoder, sammansättning och dess betydelse för deltagarna. Boken innehåller också intervjuer med kollektivets medlemmar.

- Ohi Brottsförebyggande rådet. Arbetsgruppen för narkotikafrågor : Fakta om narkotika och narkotiska missbruk. - Stockholm, 1977. - 96 s. - (h-fakta ; 5)

Syftet med skriften är enligt förordet "att översiktligt presentera ett grundläggande och allmängiltigt material i narkotikafrågan". Boken skall medverka till en effektivare narkotikaupplysning. Den ger de centrala myndigheternas gemensamma syn på problemet. Författaren till boken har strävat efter att den skall vara användbar under flera år, därför har uppgifter med kort varaktighet utelämnats. Man förklarar ursprung och verkningar av olika narkotika såsom cannabis, centralstimulerande medel, opium, hallucinogener, lugnande medel och sömnmedel. Missbruk av sniffningsmedel behandlas inte. Missbrukets utbredning och dess orsaker beskrivs liksom vården och samhällets åtgärder mot narkotikan. Boken innehåller en lista över olika vårdinstitutioner. Litteraturlistan upptar ett 20-tal verk på svenska. Skriften vänder sig till myndigheter, skolor, studieförbund, ungdomsorganisationer och andra.

Ohl Clements, Hanna : Ungdomshemmet : 24 timmar på Perception House / Hanna och Bruce Clements. - Stockholm, 1977. - 177 s. - (Prismaserien)

Orig:s titel: Coming home to a place you've never been before

Författarna berättar om en dag på ett behandlingshem beläget i en stad i USA. Hemmet tar emot ungdomar med kriminell bakgrund, de flesta är f.d. narkomaner. Många av dem har fått välja mellan att sitta i fängelse eller att bo på behandlingshemmet. De har till största delen själva ansvaret för hemmets skötsel. Boken skildrar hur de tillsammans strävar efter att stödja varandra, att bli öppna och ärliga människor, och att känna värdighet. Konfrontationer uppstår, som klaras upp på stormöten och i gruppsamtal. Ungdomarnas bakgrund och framtidsplaner beskrivs.

Enligt baksidestexten är boken "av stort intresse för alla som arbetar med vård av missbrukare, men kan också läsas av dem som inte är insatta i frågan".

Ohl Förbundet mot droger : En uppgörelse med RFHL. - 2., omarbetade uppl. - Bromma, 1974. - 40 s. - (Förbundet mot droger. Skriftserien ; 3)

Bakgrunden till utgivningen av denna skrift är debatten mellan Förbundet mot droger och RFHL (Riksföreningen för hjälp åt läkemedelsmissbrukare) om hur man skall bekämpa missbruk av droger. RFHL:s historia och agerande granskas kritiskt. Förbundet mot droger kritiserar RFHL för att de under 1960-talet var för en legal förskrivning av narkotika till narkomaner. Andra frågeställningar som skriften behandlar är passiviseringen av människor som missbrukar, drogbruket som ett symptom på sociala missförhållanden och vårdens roll.

Ohl Förbundet mot droger : Vårdrapport 1973. - Bromma, 1974. - 42 s. : ill. - (Förbundet mot droger. Skriftserien ; 5)

Förbundet mot droger redogör i denna skrift för sin syn på vården av missbrukare och för sina försök med vård i sommarkollektiv på landsbygden.

Ohl Goldberg, Ted : Haschare : en sociologisk studie. - Stockholm, 1971. - 241 s. - (Aldusserien ; 352)

Orig:s titel: A non-addicted group

Boken är en förkortad version av Ted Goldbergs licentiatavhandling i sociologi.

Under några månader 1968 levde författaren i nära kontakt med ca 200 narkotikamissbrukare i Stockholm. Han träffade delar av gruppen varje dag och hans studier av gruppen presenteras i denna bok. Han beskriver gruppens sammansättning, livsåskådning, levnadssätt, samhällsrelationer och bakgrund. I sista kapitlet diskuterar han frågor som t.ex. en individs rätt att skada sig själv, samhällets och människors attityder till olika droger, legalisering av hasch och heroin. Litteraturförteckningen innehåller till största delen engelskspråklig litteratur.

- Ohi Gordan, Kurt : En undersökning av ungdomsvårdsskolornas narkotikamissbrukare 1969 / Kurt Gordan, Rosmari Eliasson. - Stockholm, 1971. - 209 s. - (Socialstyrelsen redovisar ; 18)
S. 100-209: tabellbilaga.

Denna undersökning beskriver en grupp ungdomsvårdskoleelever, som använt narkotika. Boken redogör för undersökningens resultat angående elevernas familjeförhållanden och uppväxtmiljö, deras fysiska och psykiska tillstånd, kriminalitet och tidigare kontakter med myndigheter. När det gäller narkotikamissbruket redogör författarna för debut, medel och intagningsätt, varaktighet och symtom. Vidare beskrivs elevernas tid på ungdomsvårdsskolan: deras anpassning, rymlingar, missbruk. Ett avsnitt tar upp alkoholmissbruk och sniffning hos de elever, som också brukat narkotika. Författarna gör också jämförelser med två liknande undersökningar från 1964 och 1965.

- Ohf Hassela-kollektivet : Tvånget till frihet / av Hassela-kollektivet och Guy Englund. - Täby, 1976. - 56 s. - (Fritidsforum ; 3)

Skriften beskriver tillkomsten av och verksamheten vid Hasselakollektivet, som tar emot ungdomar från Stockholm med svåra drogproblem. Ett avsnitt redogör för metodiken vid kollektivet, som bygger på begreppen fostran, utbildning, upprättelse och kamp. Författaren påpekar att programmet vid kollektivet är socialistiskt. Han beskriver vardagen vid kollektivet och hur medlemmarna tränas att klara av ett regelbundet arbete. I ett avsnitt disputerar författaren debatten om tvång i vården, som han anser vara en skendebatt. Han är också kritisk mot socialvården, som den fungerar idag.

- Ohi Herulf, Bengt : Ungdom och narkotika : en social-psykiatrisk studie i Stockholm. - Stockholm, 1972. - 444 s.
Diss. Stockholm. - Med sammanfattning på engelska

- Ohi Horning, Eric : Knark : en föräldraguide / Eric Horning, Stefan Josefsson. - Stockholm, 1975. - 67 s. : ill. - (Aldusserien ; 437)

Eric Horning är sakkunnig expert i narkotikafrågan, och Stefan Josefsson har stor erfarenhet som ungdomsledare. Boken vänder sig främst till föräldrar och förklarar på ett enkelt sätt hur olika beroendeframkallande medel (även sniffningspreparat) verkar och deras symtom. De ger råd till föräldrar vad de skall göra om deras barn börjar missbruka narkotika, och vart de kan vända sig för att få hjälp. De tar också upp problem som hör till puberteten och ger råd om hur en förälder bör vara. I skriften finns adresser till olika behandlingsenheter. Ordlista över narkomanslang finns också. Litteraturlistan omfattar grundläggande litteratur i ämnet, lämplig för en bred läsekrets.

Ohi Horning, Erik : Om narkotika : fakta och metodiska tips. - Malmö, 1973. - 31 s. ill.

Skriften ger kortfattligt och enkelt fakta om olika sorters narkotika och tekniska gifter (sniffningsmedel). Författaren beskriver de olika medlens verkningar och användningssätt. Han redogör för olika beroendeformer (psykiska, fysiska, sociala) och för abstinensbesvär. Ett avsnitt innehåller argument för och emot hasch. Skriften vänder sig till lärare, föräldrar och andra som kommer i kontakt med ungdomar och narkotikaproblem.

Ohi I stället för knark : om frivilligt arbete bland läkemedelsmissbrukare / under redaktion av Lena Swanberg. - Stockholm, 1974. - 147 s. - (Prismaserien)

Boken har givits ut av Bokförlaget Prisma i samarbete med RFHL. Den beskriver positiva alternativ till den konventionella samhällsvården av narkotikamissbrukare. Kollektiv, inackorderingshem, gruppterapi bland missbrukare på fängelser, är några av de behandlingsformer som beskrivs. Lena Swanberg framhåller i sitt förord de ökade svårigheterna för socialarbetarna att komma i kontakt med missbrukarna på grund av den skärpta narkotikalagstiftningen.

Frank Hirschfeldt, RFHL:s första ordförande, berättar om bakgrunden till bildandet av RFHL (Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare), om dess utveckling och om narkotikadebatten under 1960-talet. Skriften avslutas med en beskrivning av RFHL:s principprogram.

Ohi Kapitalism och knark. - Eneryda, 1971. - 33 s. : ill. - (Ordfront. Skriftserie ; 9)

Innehåll: Kapitalism + knark = folkmord / av Michael "Cetewayo" Tabor. Ge honom inget jobb, knarka ner honom, vårda honom : en lysande affär / av Johan Althoff och Leif Ericsson.

Ohi Knark : 15 berättelser om missbruk av makt, människor och narkotika. - Stockholm, 1976. - 152 s. : ill. - (Pockettidningen R ; 1973:4)

I inledningen säger redaktionen att bakgrunden till denna skrift var den hårdare attityden mot missbrukare, som växte fram under senare delen av 1960-talet.

Större delen av boken består av narkomaners egna berättelser om sina liv. I ett avsnitt gör redaktionen upp med "fem av de vanligaste och mest seglivade myterna i knarkdebatten", (sid. 5): Narkotikamissbruket är en epidemi, haschrökning är inkörsporten till tyngre narkotika, tvångsvård är nödvändig och narkotikamissbrukaren är obotlig. Skriften avslutas med en förteckning över behandlingshem och kollektiv, som tar emot missbrukare.

Ohi Konsten att bekämpa människor : om verklighetsförfalskningen i narkotikadebatten / av Jonas Åberg och Magnus Kihlbom (redaktörer). - Stockholm, 1977. - 230 s.

Ett tiotal personer medverkar i denna bok, samtliga med egna erfarenheter av hur rehabilitering av missbrukare bör se ut. Med denna bok vill de "i någon mån ändra på den slag-sida åt det okunniga teoretiserandet som den svenska narkotikadebatten fått" (sid. 8). Författarna är inte kategoriska motståndare till tvång i det sociala arbetet, men de är emot en generell tvångslinje. De vill med denna skrift visa att lösningar som mera tvång, strängare straff och ökad polisaktivitet inte är några verkliga lösningar på narkotikaproblemet.

Flera av bidragen kritiserar mycket hårt Nils Bejerots teorier om att narkotikamissbruket är en smittosam sjukdom och att en hårdare narkotikapolitik medverkar till en minskning av antalet missbrukare.

Vd Leuenberger, Hans : Droger - till nytta och fördärv : om kath, meskalin, hasch, marijuana, LSD och andra preparat. - Stockholm, 1973. - 182 s. : ill.
Orig:s titel: Zauberdrogen.

Boken beskriver hallucinogena droger, d.v.s. gifter som ger upphov till hallucinationer eller rus. Drogerna framställs dels ur växter och dels på syntetisk väg. Författaren berättar om drogernas historiska bakgrund och redogör för hur de används och hur de verkar (fysiskt och psykiskt). Han beskriver hur de olika drogerna har använts under århundranden av folk i religiösa riter och som läkemedel. Författaren visar också på drogernas användning inom den moderna farmakologin. Drogbruket i dagens samhälle behandlas och han tar upp diskussionen om legalisering av vissa droger och om haschets skadeverkningar. Missbruksproblemen står mera i bakgrunden i denna framställning.

Ohi Lovenius, Margaretha : Det är ditt problem . - Stockholm, 1975. - 121 s. - (Aldusserien ; 442)

Margaretha Lovenius skildrar hur hennes son börjar röka hasch, hur han blir alltmer främmande för familjen och förändras i sin personlighet. Det blir allt svårare att få kontakt med honom. Han tas in för vård, men återfaller i missbruket. Med denna bok vill författaren erinra om att detta kan hända "ditt barn också". Hon vill också försöka förstå varför detta hände, trots att hon och hennes man har givit sin son kärlek, ömhet och trygghet. Hon är mycket kritisk mot samhället, som varit alltför passivt inför den våg av "haschromantik", som kom under 1960-talet. I förordet skriver hon att boken är ett försvar för henne själv och för alla de föräldrar som varit i samma situation, och som undrar vad de har gjort för fel.

- Oeb McCoy, Alfred W. : Heroin, pengar och politik / Alfred W. McCoy under medverkan av Cathleen B. Read. - Stockholm, 1976. - 200 s. : ill. - (Prismaserien)
Orig:s titel: The politics of heroin in Southeast Asia. - Den svenska utgåvan förkortad i samråd med författaren. - Förord och efterskrift av Thomas Nordegren

I förordet skriver Thomas Nordegren om orsakerna till heroinets allt större utbredning i Sverige och i efterskriften berättar han om narkotikahandelns utveckling i Sydostasien efter befrielsen av Kambodja, Laos och Vietnam. Enligt Thomas Nordegren är denna bok det första internationellt erkända standardverket om narkotikans ekonomi.

Boken redogör för heroinets historia från andra världskriget till nutiden. Största delen av boken handlar om heroinets väg från fattigbönderna i den "Gyllene triangeln" i Sydostasien till narkomanerna i USA och Västeuropa. Författaren beskriver den franska kolonialmaktens och CIA:s samröre med narkotikahandlingen, och de politiska och ekonomiska intressena bakom den.

- Ohi Narkotikafrågan - en kristen angelägenhet : studiebok för aktiv församling / under redaktion av Jonas Hartelius. - Stockholm, 1977. - 100 s.

Boken inleds med en redogörelse av DKSN:s (De kristna samfundens nykterhetsrörelse) handlingsprogram i narkotikafrågan. I det ger man den kristna synen på narkotikaproblemet och informerar om samhällets narkotikapolitik. Skriften innehåller en studieplan till handlingsprogrammet med diskussionsfrågor och arbetsuppgifter. Det finns också en kommenterad förteckning över litteratur om diakoni och om drogmissbruk. I ett avsnitt förklaras begrepp och definitioner rörande narkotika. Sist en adresslista över RIA-verksamheten (Rådgivning i alkoholfrågor) som drivs av DKSN i samarbete med lokala församlingar.

- Ohi Nordiska narkotikasymposiet, 2. (Aulanko 1973) : Kontroll politik och narkotika : rapport från andra nordiska narkotikasymposiet, Aulanko, 30 september - 3 oktober 1973. - Stockholm, 1974. - 113 s. - (Nordisk utredningsserie ; 1974:9)

- Ohi Nycander, Svante : De fördömda scientologerna : ett debattinlägg om de religiösa avvikande och om narkomanvårdprogrammet Narconon. - Stockholm, 1977. - 156 s.

- Ohi Olsson, Börje : Narkotikamissbruk och sociala förhållanden hos nyintagna vid fem centralanstalter 1973. - Stockholm, 1974. - 72 s. - (Rapport / Kriminalvårdsstyrelsen. Utvecklingsenheten ; 9)

Ohi Retterstøl, Nils : Narkotikamissbruk. - Stockholm, 1970. - 159 s. - (Teknik och ekonomi)
Orig:s titel: Medikamentmissbruk

Författaren är professor i psykiatri vid Bergens universitet. Syftet med boken är att ge en så vitt möjligt objektiv orientering om problemet narkotikamissbruk. Han beskriver missbrukets omfattning i flera länder (däribland Sverige), och de olika medlens historia samt deras fysiska och psykiska verkningar. Han redogör för olika vägar till missbruk. De utlösande faktorerna kan enligt författaren vara nyfikenhet, påtryckningar från gänget eller medicinering ordinerad av läkare. Han beskriver narkotikamissbrukets symptom och plågor: personlighetsförändringar, abstinenssymtom, sinnessjukdomar m.m. Litteraturlistan är utförlig och tar upp vetenskapliga verk på ett flertal språk.

Nils Bejerot har skrivit ett kapitel om förhållandena i Sverige. Han har också bearbetat boken.

Ohi Socialstyrelsen : Behandling av narkotikamissbrukare. - Stockholm, 1973. - 400 s. : ill. - (Socialstyrelsen redovisar ; 31)

Boken är i första hand en vägledande information till huvudmännen inom sjuk- och socialvården, men den fungerar också som en skildring av de senaste årens erfarenheter inom narkomanvården. I boken återges många citat från intervjuer med behandlare (läkare, socialarbetare, psykologer m.fl.).

Boken redogör för missbrukets utbredning, förebyggande åtgärder, missbrukarnas vårdbehov, behandlingens innehåll och form. Den ger också exempel på återfallsstudier och andra rapporter om behandlingsresultat. I boken ses missbrukets orsaker som ett samspel mellan de narkotiska medlens verkningar och grad av tillgänglighet, personens sociala och psykiska situation och samhällsförhållandena.

Ohi Socialstyrelsen : Svenska myndigheters narkotikaundersökningar. - Stockholm, 1977. - 32 s.

Ohi Valstadkollektivet : idéer och episoder : verksamhetsåret 1975-76. - Stockholm, 1976. - 133 s. : ill. - (RFHL skriftserie ; 5)

Valstadkollektivet drivs av en stiftelse vars huvudman är arbetsgruppen Röda Korset / Ungdomens Röda Kors och Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare (RFHL). Kollektivet är formellt ett inackorderingshem för narkotikamissbrukare, men det tar också emot personer med sociala och psykiska problem. Skriften är en verksamhetsberättelse i form av kollektivmedlemmarnas egna berättelser om sin vistelse där. Personalen redogör för hur det är att arbeta i kollektivet. Idéer och teorier bakom kollektivets verksamhet presenteras. Ett av syftena med verksamhets-

berättelsen är att påverka de personer "som inte varit i direkt kontakt med den här sortens arbete utan vilkas kunskap grundar sig på massmedias, skolans och andra s.k. opinionsbildares myter", (sid. 8).

Ohl Wiener, R.S.P. : Skolungdom och narkotika : en sociologisk undersökning. - Stockholm, 1972. - 238 s. - (W&Wserien ; 301)

Orig:s titel: Drugs and schoolchildren

Författaren, fil.dr. i psykologi, har undersökt engelska skolungdomars förhållande till narkotika när det gäller antalet missbrukare, deras kunskap om narkotika, eventuell skillnad mellan narkotikabrukarens och icke narkotikabrukarens inställning till kamrater, hem, nöjen. Han beskriver olika sorters narkotika, hur de används och deras verkan. Han ger också en översikt över litteratur om narkotika och ger råd om undervisningen i narkotikaproblemet. I förordet skriver Per-Gunnar Svensson att undersökningens värde främst består i "de erfarenheter som vanns med de använda undersökningsmetoderna". Han jämför två svenska undersökningar från 1967 med Wieners undersökning.

Ohl Zacharias, Gun : Skarpnäck, USA : en bok om droger och politik / Gun Zacharias ; dokumentation Jan Öqvist. - Stockholm, 1975. - 162 s. : ill.

Boken är utgiven av "Förbundet mot droger". I förordet betonas hur bruket av droger passiviserar människor och hindrar dem från att kämpa mot missförhållandena i samhället. Boken handlar om FN:s miljökonferens i Stockholm 1972. Med denna skrift vill man, enligt förordet, visa, "hur svenska och amerikanska intressen under juni 1972 medvetet använde sig av droger som ett politiskt vapen för att tysta obekväma röster i miljödebatten". Till sin hjälp hade de, enligt författaren, den amerikanska "hippie och haschgruppen Hog Farm", som fick tillstånd av de svenska myndigheterna att organisera ett tältläger i Skarpnäck. Lägre skulle ta hand om de ungdomar som kom till Stockholm under konferensen. Skriften visar på missförhållandena i lägre och på myndigheternas passivitet inför dem. Författarna har bl.a. gått igenom 57 dagstidningars artiklar om konferensen och omtältlägre för att få material till boken.

Ohl Öfwerström, Anders : Missbruk. - Stockholm, 1970. - 149 s.

Anders Öfwerström var huvudförfattare till den mycket kritiserade boken "Narkotika, det handlar om medmänniskor". I boken "Missbruk" bemöter och undersöker han kritiken, som framförallt kom från Nils Bejerot. Författaren berättar också allmänt om missbruk. Han tar även upp delar av narkomanvårdskommitténs betänkande, bl.a. det avsnitt som behandlar legal förskrivning av narkotika till narkomaner.

Ohl Öfwerström, Anders : Narkotika - det handlar om medmänniskor : brevkurs. - 2. uppl. - Stockholm, 1970. - 160 s.

Boken har givits ut i samarbete med ABF, Verdandi, SSU, Unga

Örnar, Folksam. Det är en brevkurs, avsedd att användas i studiecirklar eller för enskilda studier. Den redogör för många frågor om narkotika-problemet, bl.a. medlens verkningar, något om missbrukets historia, tillvänjning och beroende. Boken behandlar också frågor som orsaker till narkotikamissbruk, våra fördomar och attityder till narkomaner. Olika vårdformer beskrivs samt hur information om narkotika bör utformas.

LÄKEMEDEL

- Vl Hofsten, Ann-Marie : Leva med piller. - Stockholm, 1977. - 167 s. : ill. - (RFHL Skriftserie ; 6)

RFHL (Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare) började 1975 med ett läkemedelsprojekt, som skulle bedriva försöksverksamhet med alternativa behandlingsformer för psykofarmakamissbrukare. Boken är en sammanställning av erfarenheterna från denna verksamhet. Skriften beskriver olika sorters tabletter och ger en översikt över läkemedelsmarknaden (läkemedelsföretagen, apoteken, läkarna) och över missbrukets omfattning. Ett avsnitt redogör för läkemedelsprojektet: hur det började, hur man tog kontakt med missbrukare och om behandlingsarbetet. Boken återger intervjuer med tablettmissbrukare. Ordlista finns över medicinska termer, och en litteraturförteckning med böcker och artiklar på svenska och engelska.

- Vd Jartsell Bengt : Ångest för miljoner : läkemedelsmissbruk i Sverige / Bengt Jartsell, Thomas Nordegren. - Stockholm, 1976. - 144 s. - (Tema nova)

Boken är en översiktlig beskrivning av läkemedelsmissbruket i Sverige och är en lämplig introduktion till läkemedelsbrukets problematik.

Bengt Jartsell har intervjuat några missbrukare och en fältassistent. Däremot finns det inte några intervjuer med läkare eller med kuratorer på grund av att de inte ville eller vågade uttala sig om detta problem. I kommentarer till intervjuerna anger författaren vissa personliga drag som återkommer hos flera av missbrukarna.

Thomas Nordegren ger en kritisk skildring av den internationella läkemedelsindustrin och ger en bild av missbrukets omfattning. Boken avslutas med ett kapitel om förebyggande åtgärder.

Litteraturförteckningen är utförlig, med mycket engelskspråklig litteratur i ämnet. Det svenska materialet är litet på grund av att forskningen inom detta område i Sverige är mycket blygsam, enligt författarna.

- V Landell Nis-Erik : Att överleva : läkemedelsmissbruk, storslidsbildning, stordrift. - Stockholm, 1972. - 91 s. - (Aldusserien ; 356)

Författaren är psykiater. I denna bok visar han på miss-

förhållanden i vårt välfärdssamhälle: stressen, den hårt rationaliserade stordriften och miljöförstöringen. Enligt författaren är det ökande missbruket av lugnande medel och av sömmedel ett tecken på att samhället är sjukt. Flera av kapitlen behandlar läkemedelsmissbruket.

Vd Den legala langningen : om läkemedel och den inre miljöförstöringen. - Stockholm, 1972. - 144 s. : ill. - (Pockettidningen R ; 1972:3)

Boken ger en översikt av den svenska och utländska läkemedelsindustrin när det gäller företagens uppbyggnad, ägarförhållanden, storlek, produkter och marknadsföring. Läkarernas förhållande till läkemedelsindustrin behandlas liksom läkemedelsföretagens information och försäljningsmetoder. Man granskar läkemedelsforskningen, vilka principer som styr den och hur nya läkemedel testas. Boken beskriver det svenska folkets läkemedelsvanor. Intervjuer med personer som blivit beroende av läkemedel återges i boken. Flera artiklar tar upp alternativ till den slentrianmässiga förskrivningen av läkemedel.

Vd Nordiska samarbetsorganet för drogforskning : Kontrollpolitik och psykofarmaka : ett förslag till forskningsprogram / av Nordisk samarbetsorgan för drogforskning. - Stockholm: Fritzes hovbokh. (distr) , 1977. - 115 s. - (NUserien. B ; 1977:11)

Se även (med sidhänvisning till detta arbete)

Bejerot, Nils : Narkotika och narkomani. Sid.21

Bruk och missbruk. Sid.2

Notini, Dag : Flykten till missbruk. Sid.4

SNIFFNINGSMEDEL

Pm Socialstyrelsen. Arbetsgruppen för åtgärder mot sniffning : Förteckning över flyktliga lösningsmedel / sammanställd för Socialstyrelsens arbetsgrupp för åtgärder mot sniffning av Inger Bondesson under medverkan av Bo Holmstedt. - Stockholm, 1976. - 90 s.

Förteckningen omfattar lösningsmedel, vanliga i lim, klister, färger m.m. Skriften ger uppgifter om deras kemiska egenskaper, deras begärlighet ur berusningssynpunkt, deras fysiska och psykiska effekter. Förteckningen är inte någon komplett lista över lättflyktiga lösningsmedel. Texten innehåller kemiska och medicinska facktermer, därför är den inte så lättillgänglig för läsare utan specialkunskaper. Litteraturlistan innehåller vetenskaplig litteratur.

V1 Socialstyrelsen. Arbetsgruppen för åtgärder mot sniffning :
Åtgärder mot sniffning. - Stockholm, 1976. - 91 s. - (Social-
styrelsen redovisar ; 1976:6)

I bokens inledning tar man upp bruk och missbruk i allmänhet och myndigheternas syn på missbruksproblemet. Skriften innehåller också en kort historik över sniffbara ämnen. Arbetsgruppen har sammanställt olika undersökningar om missbrukets omfattning i Sverige och i andra länder. Sambandet mellan sniffning och olika sociala och psykiska faktorer beskrivs. Man ger förslag på förebyggande åtgärder och på behandlingsformer. Vilken lagstiftning som är tillämplig när det gäller sniffning redovisas. Boken tar även upp de fysiska skador som orsakas av sniffning. Vidare ger man förslag på hur information om sniffning kan utföras. Litteraturförteckningen är utförlig och omfattar böcker, rapporter och tidskriftsartiklar, svensk och utländsk litteratur.

Se även (med sidhänvisning till detta arbete)

Bejerot, Nils : Narkotika och narkomani. Sid. 21

Bruk och missbruk. Sid. 2

Horning : Knark. Sid. 26

Horning : Om narkotika. Sid. 26

Notini, Dag : Flykten till missbruk. Sid. 4

Ungdomsledaren och drogerna. Sid. 5

PERIODICA

Accent // : organ för IOGT-NTO, UNF, IOGT:s juniorförbund och SLN. - Johanneshov, 1965- .

24 nr/år. - Bildad genom sammanslagning av Reformatorn och Ariel. - Har införlivat: Unga tankar.

Alkohol och narkotika // : information - debatt / utgiven av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN), Riksskatteverkets alkoholbyrå, Skolöverstyrelsen och Systembolaget. - Stockholm, 1906 (årg. 70)- .

8 nr/år. - Fortsätter: Tirfing och Alkoholfrågan.

Alkoholdebatt // : organ för Riksförbundet mot alkoholmissbruk (RFMA). - Stockholm, 1956 (årg. 21)- .

4 nr/år. - Ersätter: Svenska nykterhetsfrämjandets bulletin.

Blå bandet // : organ för Blåbandsrörelsen. - Örebro, 1883, (årg. 94)- .

Drog // : tidningen mot droger / utgiven av Förbundet mot droger. - Stockholm, 1971- .

1976. Nr. 15-18.

Folkets väl // : periodisk tidskrift / utgiven av De kristna samfundens nykterhetsrörelse. Social-etisk samhällstjänst. - Stockholm, 1922 (årg. 55)- .

6 nr/år.

JFH:s tidning // / utgiven av Järnvägsmännens helnykterhetsförbund. - Bromma, 1919 (årg. 57)- .

4 nr/år.

Länknytt // : organ för Sällskapet Länkarna. - Göteborg, 1951 (årg. 26)- .

12 nr/år.

Narkotikafrågan // / utgiven av Riksförbundet Narkotikafritt samhälle. - Stockholm, 1971- .

1972-75 ej utgiven. - 1976. Nr. 2.

Nykterhetsvården // / utgiven av Svenska nykterhetsvårdsförbundet. - Valla, 1922 (årg. 55)- .

7 nr/år. - Fortsätter: Tidskrift för nykterhetsnämnderna.

Rapport // : alkohol och narkotika - fakta och debatt /
utgiven av Centralförbundet för alkohol- och narkotika-
upplysning (CAN). - Stockholm, 1973- .
1 nr/år. - Fortsätter: Rapport : aktuellt om alkohol och
narkotika.

RFHL-kontakt // : narkotikapolitisk tidskrift / utgiven av
Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare, RFHL. -
Stockholm, 1969- .
12 nr/år. - Fortsätter: Kontakt.

Spritkampen // : för bekämpandet av spritmissbruk : organ
för Länkarna 63. - Västra Frölunda, 1963 (årg. 13)- .
12 nr/år.

Vi länkar // : officiellt organ för Länkarnas Riksförbund. -
Stockholm, 1957- .
6 nr/år.

Vita bandet // : medlemsblad för Föreningen Vita bandet. -
Alvsjö, 1909 (årg. 74)- .
12 nr/år.

UPPHOVSMANNAREGISTER

Adamson, Monica	21
Alkoholpolitiska utredningen	6, 19
Bejerot, Nils	21, 22
Berntsen, Karen	23
Billsbo, Nils	8
Björling, Bam	23
Blomdahl, Ulf	2
Borg, Stefan	8
Borger-Bendegård, Lisbeth	8
Bramstång, Gunnar	8
Bremberg, Lars	9
Brottsförebyggande rådet	23
Bruun, Kertil	9
Brändefors, Jan-Ove	2
Burman, Olof	9, 19
Börjesson, Bengt	9
Carlsson, Carl	10
Chafetz, Morris	10
Clements, Hanna	24
Cork Margaret	10
Edfeldt, Åke	20
Edin, Erik	3, 10
Esaiasson, Lars	10
Förbundet mot droger	20, 24
Gasslander, Lennart	11
Gerdén, Åke	11
Goldberg, Ted	24
Gordan, Kurt	25
Hasselakollektivet	25
Herulf, Bengt	25
Hibell, Björn	11
Hofsten, Ann-Marie	31
Horning, Eric	25, 26
Huitfeldt, Bernhard	12
Inghe, Maj-Britt	12
Jartsell, Bengt	31
Jerner, Håkan	3
Johanson, Kjell E.	3, 12, 20
Johansson, Per-Olof	4
Jonsson, Rolf	12, 13
Kellberg, Christina	13
Kjellberg, Knut	13
Klette, Hans	13
Kommittén för lagstiftningen angående trafiknykterhetsbrott	14
Kühlhorn, Eckart	14

Landell, Nils-Erik	31
Lassenius, Börje	14
Leuenberger, Hans	27
Liljenberg, Johan	14
Lovenius, Margaretha	27
Lundquist, Gunnar	14
Löfgren, Bo	14
McCoy, Alfred	28
Michanek, Bengt	15
Nilsson, Tom.	15
Nordiska narkotikasymposiet	28
Nordiska nämnden för alkoholforskning	16
Nordiska samarbetsorganet för drogforskning	32
Nordström, Annika	4
Notini, Dag	4
Nycander, Svante	28
Nykterhetsvårdens anstaltsutredning	16
Olsson, Börje	28
Retterstøl, Nils	29
Rundberg, Arvid	16
Socialstyrelsen	16, 17, 29, 32, 33
Svensson, Arne	18
Svensson, Per-Gunnar	18
Thornell, Lars	21
Tobaks- och alkoholreklamutredningen	18
Tvårvetenskapliga seminariet i alkoholfrågan	19
Verdandi	5
Wiener, R.S.P.	30
Zacharias, Gun	30
Åsander, Härje	19
Öfwerström, Anders	30

TITELREGISTER

Alkohol i Norden	9
Alkoholberoende och alkoholsjukdomar	14
Alkoholforskning i Sverige	19
Alkoholism som sjukdom	10
Alkoholismen, människan och samhället	14
Alkoholisthustrur	12
Alkoholkonsumtionens tillväxtmekanismer	16
Alkoholmissbruk	12
Alkoholmissbrukare i psykiatrisk vård	16
Alkoholpoliklinikverksamheten	17
Alkoholpolitik	6
Alkoholstatistik	7
Alkoholreklamen	6
Alternativ narkomanvård	23
Anonyma alkoholister	7
Arbetarrörelsen och alkoholpolitiken	12
Att dricka	7
Att sluta dricka	14
Att överleva	31
Behandling av narkotikamissbrukare	29
Behandlingen	9
Behovet av pre- och poststudier vid utformningen av alkoholinformation	18
Bruk och missbruk	2
Det finns ett hopp	3
Det är ditt problem	27
Dom super hemma	13
Droger - till nytta och fördärv	27
Drogfri gård	2
Effekter av behandling	14
Efterfrågan på rusdrycker i Sverige	12
Ej blott tillfälligt	9
Fakta om narkotika och narkotikamissbruk	23
Faktorer av betydelse för utvecklingen av individens alkoholvanor	15
Flykten till missbruk	4
Fortsätt drick utan rädsla	10
De <u>fördömda</u> scientologerna	28
Förteckning över flyktliga lösningsmedel	32
Gemenskap eller social utstötning	3
De <u>glömda</u> barnen	10
Haschare	24
Hasselakollektivet	25
Hemlösa män	8
Heroin, pengar och politik	28
I stället för knark	26
I stället för vård	23
Inackorderingshemmen för alkoholmissbrukare	16
Inlägg i narkotikadebatten	21

Kapitalism och knark	26
Knark	26
Knark : en föräldraguide	25
Konsten att bekämpa människor	27
Kontrollpolitik och narkotika	28
Kontrollpolitik och psykofarmaka	32
Kvinnor och alkohol	16
Den <u>legala</u> langningen	32
Leva med piller	31
Man måste vilja själv	15
Medmänniskor	4
Mellanölet, ett nytt ungdomsproblem	21
Mellanölet ett samhälls- och ungdomsproblem	20
Mellanölsfrågan	19
Missbruk	30
Missbruk och hemfallenhet	8
Missbruk och återfall	13
En <u>motbok</u> om mellanöl	20
Motboksreformens effekt på alkoholism	14
Narkotika - det handlar om medmänniskor	30
Narkotika och narkomani	21
Narkotikafrågan : en kristen angelägenhet	28
Narkotikamissbruk	29
Narkotikamissbruk och narkotikapolitik	22
Narkotikamissbruk och sociala förhållanden vid 5 centralanstalter	28
Nils Billsbo - alkoholist	8
Nu när jag är vanlig	21
Nykter vid ratt och roder	12
Nykter väg	13
Nykterhetsrörelsen	15
Nykterhetsvården och anstalten	17
Nykterhetsvårdslagen	16
Om narkotika	26
Om utvecklingen av den svenska ungdomens alkoholvanor från 1947-1976	11
Omhändertagen i Humlegården	22
Personakt A4420	16
Pojkar i tvångsvård	5
Rapport från ett terapeutiskt samhälle	3
Rapport från symposiet Alkohol & psykotropa medel ur biologisk och samhällsvetenskaplig synpunkt	19
Reklamen för alkohol och tobak	18
Roller i skolan	4
Samhällets nykterhetsvård	11
Skarpnäck, USA	30
Skolungdom och narkotika	30
Specialbostäder för alkoholmissbrukare	17
Sprit	17
Spritsens pris	17
Stoppa mellanölet	20

Svar på APU	10
Svensk alkoholpolitik	18
Svenska folkets alkoholvanor	18
Svenska myndigheters narkotikaundersökningar	29
Trafiknykterhetsbrott	14
Trafiknykterhetsbrotten	13
Tre år med en folkrörelse	5
<u>En undersökning</u> av ungdomsvårdsskolornas narkotikamissbrukare 1969	25
Ungdom, alkohol	11
Ungdom och narkotika	25
Ungdomshemmet	24
Ungdomsledaren och drogerna	5
<u>En uppföljande</u> social studie och klinisk- psykiatrisk fältundersökning av hemlösa män i Stockholm	19
<u>En uppgörelse</u> med RFHL	24
Utslagna - mirakelräddade	10
De <u>utstötta</u>	2
Vad är det för fel på mellanölet?	19
Valstadkollektivet	29
Vår framtida alkoholpolitik	9
Vårdrapport	24
Ångest för miljoner	31
Åtgärder mot hembränning	6
Åtgärder mot sniffning	33
Öppet brev om kvinnor och sprit	8
24 timmar i Fittja	4

Fors, Berit : Böcker om alkohol, narkotika, läkemedel och sniffningsmedel : en kommenterad litteraturförteckning. - Borås, 1978. - 40 bl. - (Specialarbete / Bibliotekshögskolan ; vt 1978, 61)

Specialarbetet är en kommenterad litteraturförteckning över 120 böcker om alkohol, narkotika, läkemedel och sniffningsmedel. Samtliga böcker är på svenska och de har kommit ut under perioden 1970-1977. När det gäller innehållet i böckerna ligger tonvikten på bruk och missbruk av beroendeframkallande medel. Emellertid ingår några böcker om alkoholpolitik, trafiknykterhet, nykterhetsvårdslagstiftning och om olika vårdformer. Förteckningen innehåller också böcker om mellanöl. Böckerna är uppställda efter det beroendeframkallande medel som behandlas i boken. En förteckning över periodiska skrifter finns. Ett upphovsmannaregister och ett titelregister avslutar specialarbetet. Förteckningen är tänkt att kunna användas av folkbiblioteken som ett hjälpmedel i upplysningsarbetet.

Fors, Berit (1945-)

Böcker om alkohol, narkotika, läkemedel och sniffningsmedel : en kommenterad litteraturförteckning / Berit Fors. - Borås, 1978. - 40 bl. - (Specialarbete / Bibliotekshögskolan ; vt 1978, 61)

Aaohi
(Aavl)

BADA – BORÅS AKADEMISKA DIGITALA ARKIV

Detta är ett inskannat och digitaliserat specialarbete från BHS (Bibliotekshögskolan) vid Högskolan i Borås. Specialarbeten skrevs som examensarbete på bibliotekarieutbildningen mellan åren 1974 och 1996.

Bibliotek & läranderesurser (BLR) vid Högskolan i Borås har utfört digitaliseringen och har använt de exemplar som funnits i bibliotekets samlingar i befintligt skick.

De digitaliserade specialarbetena är publicerade i Borås Akademiska Digitala Arkiv (BADA), som är högskolans system för digital publicering. <http://bada.hb.se>

Upphovsrätten tillhör författarna.

Publiceringsår i BADA: 2012

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION